

ÅRSREDOGÖRELSE FÖR POSTMUSEUM 1986

Verksamhetsåret 1986 har präglats av ett intensivt arbete inför återinvigningen av Postmuseum den 22 augusti. Den sista etappen på den omfattande ombyggnaden av lokalerna avslutades i början av april. Då vidtog uppbyggandet av de planerade utställningarna samt inredning och utrustning av lokalerna. Basutställningarna på temana posthistoria och filateli har fått en helt ny utformning och inriktning, vilket beskrivs längre fram i årsredogörelsen samt i separata artiklar. Bibliotek och arkiv har getts nya lokaler och utrustning.

Tack vare ett osedvanligt stort engagemang och en målmedveten insats från alla inblandade, personal och konsulter, konstnärer och hantverkare kunde återinvigningen av Postmuseum ske planenligt.

Arbetsförhållandena har periodvis varit mycket svåra. Byggdamm, byggnadsmaterial och en bullrig miljö har hindrat och försvårat arbetet. Personalen har fått lov att flytta mellan olika arbetsrum vartefter byggnadsarbetena framskridit. Många problem har inte gått att förutsäga under den korta projekteringstiden som föregick byggnationen utan har fått lov att lösas efterhand. Utställningsplanering och ombyggnad av lokalerna har skett parallellt. Tack vare det goda samarbetet mellan alla parter har de flesta problem kunnat få en acceptabel lösning. Lokalerna har emellertid sina begränsningar och i några fall har vi ännu inte funnit den ideala lösningen.

Postmuseum har den dubbla rollen av att skildra ett anrikt företags, Postens, historia samt att visa samlarna, filatelisterna, vad som intresserar dem. Postens historia kan intressera och angå alla. Den följer samhällets utveckling, tekniskt och kulturellt. Alla kommer i kontakt med posten. Många människor samlar frimärken, brev eller andra postbefordrade objekt. Specialiseringsgraderna är mycket varierande. Postmuseum har fått valt att skildra den svenska postens historia kronologiskt i korta glimtar. Stora frimärkssamlingar finns utställda. Framärkenas tillverkning visas i en omfattande utställning. Vad ett brevomslag kan ge för information till den intresserade belyses. För samlaren och posthistorikern är ett bibliotek en ovärderlig källa till kunskap. Därför har Postmuseum satsat på att göra bibliotekets volymer mera åtkomliga. Ett avancerat datoriserat söksystem har införts.

Återinvigningen av Postmuseum har mötts av ett stort intresse. Många nya grupper har »upptäckt» museet. Konstnärer, arkitekter, belysningsexperter, byggfolk, museifolk och utställningsarkitekter tillhör de nya grupper som på yrkets vägnar ansett att Postmuseum är värt att ägna närmare studier.

Det finns många att rikta ett tack till för att det blivit möjligt att öppna det »nya» Postmuseum. Först och främst Postens ledning och dess generaldirektör samt PFA (Postens Framärksavdelning) som gjort det ekonomiskt möjligt och som gett oss i Postmuseum förtroendet att få genomföra arbe-

tet. Postfastigheter och Byggnadsstyrelsen har varit lyhörda för museets önskemål. Stockholms Stadsmuseum och Riksantikvarieämbetet har gett råd och anvisningar som visat sig vara av stort värde.

Inom Postmuseum har arbetet med ombyggnad, inredning och utrustning handlagts av Carl-Gustaf Klein. Elisabet Olofsson har lett arbetet med basutställningarna. För formgivningen av basutställningarna om Postens historia har Björn Ed svarat. För utformningen av basutställningarna samt de tillfälliga utställningarna har Erich Fischer anlitats. Postmuseinämnden har följt arbetet med stort intresse och Föreningen Postmusei Vänner har gett ekonomiskt stöd till projektet inom ramen för omdaningen.

Ett varmt tack till alla som bidragit till att skapa »nya» Postmuseum.

POSTMUSEINÄMNDEN

Postmuseinämnden är rådgivande och har till uppgift att noga följa museets verksamhet. Nämnden beslutar i frågor som rör kassation och frågor som hänskjutits till den.

Postmuseinämnden består av åtta ledamöter. Nämndens ledamöter utses av generaldirektören, som beslutat att ständiga ledamöter skall vara: chefen för PFA, chefen för Postens koncernstab Information, samt chefen för Postmuseum. För perioden 1985–1987 har följande personer utsetts till ledamöter i Postmuseinämnden: Anna-Greta Waldemarsson, ordförande, chef för PFA, Ingegerd Mattson, chef för koncernstab Information, Karin Rabén, chef för Postmuseum, Lennart Lindhe, företrädare för Postens regionkontor, Skans Torsten Nilsson, utsedd av Riksantikvarieämbetet, Eskil Gustafsson, representant för personalorganisationerna i Posten, Rolf-Bertil Eklund, representant för Föreningen Postmusei Vänner samt Tomas Olsson, representant för frimärkssamlarna.

Under året har fyra sammanträden hållits, varav tre i Stockholm och ett i Malmö.

Nämnden har gett synpunkter på program för utställningarna under året och har behandlat ärenden angående museets deltagande i utställningar i utlandet. De nya basutställningarna, nya öppettider, verksamhetsplanering är andra frågor som diskuterats i nämnden.

ORGANISATION OCH PERSONAL

Postmuseum, består, under museichefen Karin Rabén, av två enheter, allmänna avdelningen och föremålsavdelningen. Allmänna avdelningen med Carl-Gustaf Klein som chef, svarar bl a för personal- och fastighetsärenden, visningsverksamhet, bibliotekets och fotografernas verksamhet samt informations-, säkerhets- och budgetfrågor. Föremålsavdelningen med Elisabet Olofsson som chef, svarar bl a för samlingarna av posthistoriska föremål, frimärken, bilder och dokument samt utställnings- och utlåningsverksamheten.

Personal, allmänna avdelningen

Sirkka Cedergren (fr o m 1986-09-01), Majlis Eriksson, Stephan Fransius, Monique Gutheim, Monika Hansson, Yngve Hellström, Margareta Håkansson (1986-05-01–09-29), Monica Jonsson, Ove Kaneberg (fr o m 1986-12-01), Margareta Karlsson, Carl-Gustaf Klein, Marianne Larsson (fr o m 1986-08-01), Ulf Lättman, Karin Nygren (fr o m 1986-09-15), Barbro Skillinghaug, Ingeborg Svensson, Sven Tideman, Linnea Åkerlund.

Personal, föremålsavdelningen

Bo Andersson, Peter Einarsson (fr o m 1986-05-01), Christina Jägerbäck (fr o m 1986-07-15), Lisbet Lundström, (t o m 1986-02-28), Birgit Löfgren (t o m 1986-10-30), Robert Mattson, Anna-Lisa Nordgren, Elisabet Olofsson, Louise Palme, Jan Sirkä (t o m 1986-11-07), Ruth Storck, Göran Sundström, Hildegard Svensson, Björn Sylwan, Eeva-Lisa West, Britt Westermark, Kerstin Zeits.

Projektanställda, vikarier och inlånad personal

Björn Ed, 1986-01-01–08-31, Gun Hedvall, 1986-06-16–08-15, Maria Larsson, 1986-07-14–08-15, Mats Widell, 1986-09-01–12-31, Lena Westman, 1986-09-01–12-31, Pia Bjur, 1986-09-01–12-31.

Anne Marie Paulsbo Irigoyen, 1986-08-15–12-31

Dessutom har extra personal anlitats som kassörer och vakter under kvällar och helger.

Tillfälliga lokaler

Under 1985 hade delar av det filatelistiska biblioteket, kassan och de tillfälliga utställningarna flyttats till en tillfällig lokal på Mäster Samuelsgatan 10, 3 tr. Här hade även de filatelistiska föreningarna sin mötesverksamhet under ombyggnadstiden.

Verksamheten i de tillfälliga lokalerna fortsatte fram t o m den 20 februari 1986 då lokalerna stängdes för allmänheten.

Ombyggnaden av postmuseihuset

Arkitekter för ombyggnaden har varit Ahlgren, Olsson och Silow, AOS arkitekter med Hans-Göran Andersson som ansvarig arkitekt.

Projektet drevs i Postfastigheters regi med Margareta Terje som ansvarig projektledare.

Inredningsarkitekt Ants Rets har svarat för utformningen av specialsnickerier och möbler samt utformningen av kassadisen och museibutiken.

Belysningskonsult har varit Lars Alm. Han har även svarat för projekteringen av el-systemet.

Till generalentreprenör utsågs Byggnadsstyrelsens egenregiavdelning KBS-ER med Rune Hammarlund som platschef.

I särskild artikel i Postryttaren redogöres för ombyggnaden.

Nya basutställningar

Ett brev betyder. . . kallas den nya basutställningen som upptar entréplanet i Postmuseum. Det är en kronologiskt uppställd posthistorisk berättelse om den svenska postens utveckling från 1636 till idag. Den postanställda och kunden har ställts i centrum i berättelsen om brevets väg i tid och rum.

Våningen 1 trappa upp har använts för att skildra frimärkstillverkning. Där finns också omfattande studiesamlingar av frimärken, såväl svenska som utländska samt ett urval förlagor till svenska frimärken. Tack vare en deposition av Tomas Bjäringer kan ett antal utsökt vackra frimärksdosor visas.

Att läsa ett brev är titeln på en utställning som visar adressering, franke-ring (med och utan frimärken), stämpling, etiketter och noteringar, försändelseslag och tilläggstjänster. I »Skattkammaren» visas sex av Postmuseums rariteter. I fyra rum arrangeras tillfälliga utställningar. Frimärksvåningen hålls upplevelsemässigt samman av de vita rullgardinerna som mildrar dagsljuset. De är perforerade för att anknyta till ett frimärksarks utseende. I vissa rum bär rullgardinerna ett tryck som anknyter till rummets utställningar.

MUSEISAMLINGARNA

Inledning

Under året 1986 har samlingarnas tillväxt i största utsträckning skett i relation till vad som behövdes i utställningarna. Komplettering och insamling till den filatelistiska samlingen påbörjades med den målinriktningen redan under 1984/85. Därför har utökning skett främst till föremålssamlingen.

Årets arbete med omflyttning av och i magasin har inneburit genomgång och inventering av större delar av samlingarna, detta gäller främst de samlingar som förvaras i museibyggnaden som t ex dokument- och fotosamlingen. I samband med genomgång av samlingarna har akuta vårdåtgärder utförts.

En genomgående princip för årets arbete med samlingarna har varit att allt som ställs ut skall vara registrerat och fotograferat och rengjort och/eller vårdat. Den allmänna vården har utförts av Postmuseums personal. Större och speciella vårdåtgärder har inköpts från andra institutioner. På detta sätt har vård utförts på bl a en tvåhjulig transportvagn som har använts vid posttransporter i Värmland på 1870-talets slut, en vägghendyl från 1700-talet, ett segel till focken på Simpan-båten från 1800-talets mitt.

Verkstaden i magasinet har utrustats med en kratsmaskin för korrosionsborttagning, vilket provats fram på sabel-samlingen. Vid arbete med magasin och planering av bästa förvaringsmiljö har expertishjälp erhållits bl a från Riksantikvarieämbetet.

Under hösten installerades ett ljusmätningssinstrument på flera punkter i utställningarna. I arbetet med kontinuerlig vård erfordras kunskap om miljön, såväl i utställningarna som i magasin. För detta ändamål har en mätning av temperatur- och fuktighetsklimatet påbörjats.

Dokumentsamlingarna

Postmuseums dokumentsamlingar innehåller foton, dokument, tidningsklipp, kartor, ritningar, konstblad, vykort, stämpelavtryck, blanketter, talband, filmer samt arkiv angående Postmuseums verksamhet. Materialet har inordnats i kompakthyllor och ritningskåp i ett nyinrett rum på 2 tr. Dessutom förvaras material i två mindre rum i källaren.

Cirka 2 000 bilder har under året försetts med texter och monterats till samlingarna.

Samlingarna har använts för faktaunderlag och material till bl a museets nya utställningar, Postens 350-årsjubileum och till frimärksutställningen Stockholmia -86.

Under året har 36 forskare och besökare studerat foton och dokument. Till utställningar, föredrag och publicering har material förmedlats till 53 låntagare. 195 foton har beställts genom Postmuseums fotografer.

Verksamhetsarkivet för tiden 1906–1985 har avställt och arkivförteckning upprättats.

Föremålssamlingarna

I samband med Postmuseums ombyggnad evakuerades alla museiföremålen till magasin. Även andra inventarier som utställningsmontrar, möbler från utställningarna och kontorsmöbler fick inrymmas i föremålsmagasinet.

Under 1986 har museets samlingar av svenska och utländska postuniformer uppodnats. Uniformerna som förvaras i en klädkompaktanläggning har inventerats, rengjorts och vid behov ommärkts.

Museets vapensamling har också under året fått en förbättrad förvaring, sablar och baljor förvaras i skåp i en specialtillverkad ställning, handeldvapnen liggande i skåp. Magasinet där bl a uniformerna och vapnen förvaras har uppmätts och befunnits klara kraven beträffande luftfuktighet och temperatur.

En plan till förbättrad magasinsförvaring har utarbetats under året. Bland annat med ett enhetligt placeringssystem. Insamling av utdeponerade föremål påbörjades under hösten 1986 för att tillgodose föremålens vårdbehov.

Frimärken och förlagor

Specialsamlingen Sverige, moderna utgåvor, har monterats t o m utgåvan Nobelpristagare—Kemi 1983, varvid 487 albumblad tillförts samlingen.

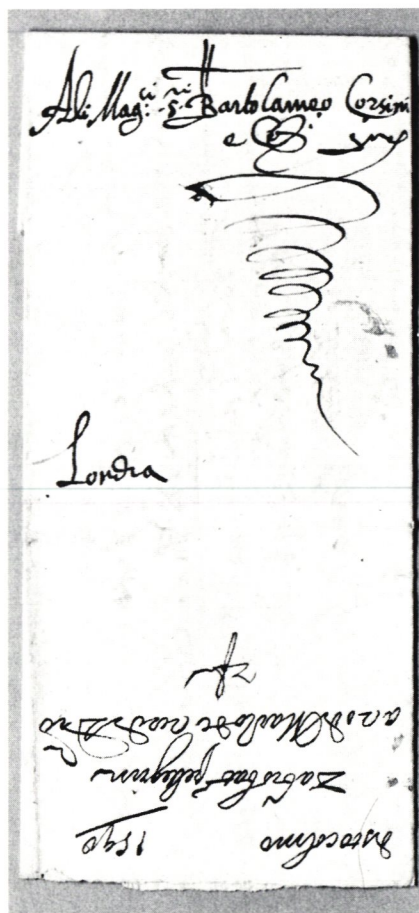
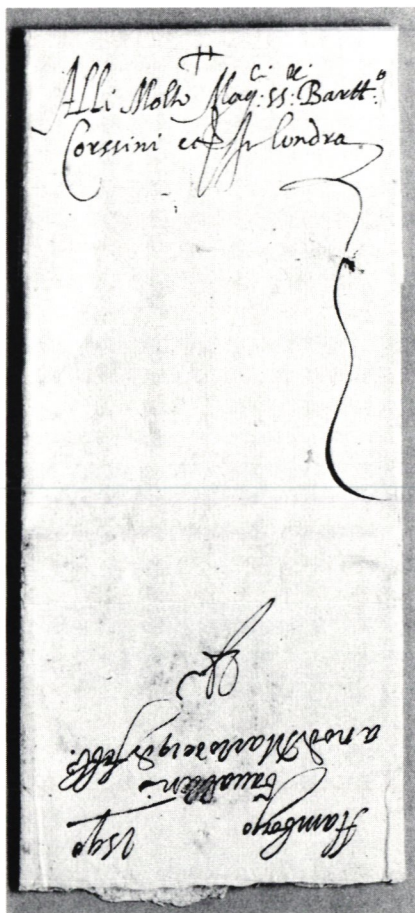
I samband med översyn av den äldre svenska huvudsamlingen har ett stort antal kompletteringar och korrigeringar gjorts. Särskilt omfattande revideringar har gjorts inom avsnittet Oscar II boktryck och koppartryck i enlighet med de nya kunskaper om gravyrtyper och nyanser som vunnits under det senaste decenniet.

Under 1986 har förlagor utgivna t o m 1983 beskrivits, fotograferats och insorterats. Hanteringen av förlagematerial fr o m 1983 har rationaliserats på så sätt att i princip endast förlagor men inte skisser, arbetsmaterial o dyl blir föremål för detaljbeskrivning och fotografering.

Stölder ur museets magasin i Vårberg

Tisdagen den 7 januari 1986 upptäcktes ett inbrott i ett av Postmuseums magasin. Stölden polisanmälades och en efterlysning skickades ut till dagspressen samt till några facktidskrifter. För att få en uppfattning om stöldens omfattning, inventerades alla de föremålsgrupper som förvarades i magasinet. Inventeringen visade att ca 150 föremål stulits, däribland vattenbehållare i koppar, vågar, väskor, slaglåspestoler samt modeller och träskulpturer.

Av de stulna föremålen har drygt en tredjedel återlämnats genom polisbeslag.

Brev från 1590 resp 1591, det förstnämnda från Stockholm till London. Brevväxlingen handlar om ett kapat skepp som förts till Bristol och för vilket det begärts 210 pund i ersättning.

NYFÖRVÄRV

Gåvor från Postmusei Vänner:

Till samlingarna har föreningen skänkt två brev från 1590 respektive 1591 ur en brevväxling mellan London och Stockholm.

Föreningen har bidragit med medel till uppbyggnad och utrustning av Skattkammaren i frimärksvåningen. Man har också bekostat inköp och uppstoppning av en häst, renovering av en kärra, inköp av seldon och vaxdocka för basutställningen om postens historia.

Till biblioteket har medel ställts till förfogande för inköp av tre dataterminaler.

Nedan ges exempel på förvärv i form av gåvor, inköp och leveranser under 1986.

Svenska filatelistiska objekt

G å v o r

Par av frimärket Gustaf V profil vänster, 10 öre, samt ett svarsmärke, båda objekten stämplade Fäلتpost 13 mars 1940. Ett frimärke P H Ling 5 öre stämplat Haparanda F, 13 mars 1940.

Ett album med baksidesnumrerade svenska frimärken ur rulle, t o m 1980. En sats block STOCKHOLMIA 86, specimenstämplade. Brevmärken utgivna av Karlskrona Filatelistklubb.

Brevomslag från 14 mars 1823 med Luleås rakstämpel. Brev frankerat med 12 öre vapentyp stämplat i Stockholm 12 oktober 1862.

Ett stort antal frankostämplade kuvert och klipp. SAS First Flight Covers från 1985 och 1986. Diverse minnespoststämplade brev och specialkort.

I n k ö p

Häftesomslag Oscar II med två kvarsittande frimärken samt ett singelfrimärke, både omslaget och frimärkena stämplade Söderhamn 19 april 1904. Tre satser STOCKHOLMIA 86-block med specimenpåtryck.

L e v e r a n s e r

Från PFA, Postens Frimärksavdelning har erhållits sedvanliga leveranser med bl a skisser och frimärksförlagor, gravyravdrag och provtryck, normalark och utgivna frimärken, FDC och minnespoststämplade kuvert.

Från Postens huvudkontor, Brev och Paket, har erhållits frankoetiketter för A- resp B-post.

Utländska filatelistiska objekt

G å v o r

Äldre och modernare frimärken utgivna av Mauritius enligt mankolista från

Postmuseum. Frimärken och förstadagsbrev från Etiopien utgivna 1985 och 1986. Frimärken, häften och block utgivna i samband med utställningarna ISRAPIL 85 och AMERIPEX 86. Åtta exemplar av Sovjetunionens utgåva med porträtt av Olof Palme 1986.

Frimärksalbum från Tyskland BRD med arkeologiska motiv.

En samling med frimärken, brev och dokument från ett stort antal länder åren 1869–1960, däribland tyska brev och frimärken från 1930- och 40-talen.

Ett stort antal frimärken, förstadagsbrev och specialstämplade kuvert, bl a från Postförvaltningarna i Angola, Iran, Pakistan, Turkiet, Zambia och republiken Kina.

L e v e r a n s e r

Från Världspostföreningen har erhållits frimärken från medlemsländerna. Minnesalbum från CEPT innehållande medlemsländernas utgåva av frimärken med gemensamt motiv, en bro, utgivna för att celebrera CEPT:s 25-årsjubileum.

Fotografier och dokument

G å v o r:

Fotoalbum med personal vid postkontoren i Sollefteå 1937 och Umeå 1944–45.

Fyra brev från generalpostdirektör von Krusenstierna i Sverige till generalpostdirektör Lagerborg i Finland vid sekelskiftet. Foton och handlingar angående postföring och personal i Västerås och Norrland 1870–1920.

Ritning och beskrivning av brevlåda med tillhörande uppsamlingsväska, Kungl Patent- och Registreringsverket den 19 oktober 1899.

Portotabell från 1907.

Kontrabok mellan poststationerna Floda-Gagnef och Floda–Nås, 1868.

Fem motböcker i Postsparbanken utfärdade 1885, 1901, 1924, 1926 och 1959 samt ett sparkort från 1883.

Inbetalningsbevis från 1945.

Identitetskort utfärdat 1955.

»Handbok för korresponderande vid Eskilstuna postkontor», tryckt 1859.

Blindkarta använd för undervisning i postgeografi 1935.

Ett större antal dokument, samlade i 11 pärmar, angående Postverkets bilar under perioden 1920–50.

Pärm med material om Postverkets diligenstrafik 1926–63.

Kvitton på assurerade och rekommenderade försändelser från 1880 och 1890-talen.

Dokument angående fältpostanstalt nr 23 år 1945. Ett 10-tal fältpostkort från vinterkriget 1939–40 med motiv från Fänrik Ståls sägner av konstnär Albert Edelfeldt.

Ett större antal special-, jubileums- och minnespoststämplade kort och

kuvert från olika delar av Sverige samt i några fall även från andra europeiska länder.

Vykort, tryckta på Postens Tryckeri, utgivna i samband med evenemang av olika slag ute i landet.

Nio böcker med stämpelavtryck från åren 1938–44, 1951–83 och 1978–83. Litografi från 1840-talet med fasaden till Posthuset, nuvarande Postmuseum, av Ferdinand Tollin.

43 äldre foton av postkupéer.

Ett stort antal posthistoriska foton från verksamheten vid Postverkets Verkstad.

Förlagor till postala emblem, axeltränsar mössor m m samt Generalpoststyrelsens cirkulär angående dessa uniformspersedlar.

Bok med anteckningar om frimärksplåtar från Postens Frimärkstryckeri, 1921.

Vykort tryckta på Postens Tryckeri 1985 och 1986.

Posthistoriska föremål

G å v o r

Spolmaskin, tillverkad av Postens verkstad på 1960-talet efter ritningar från Stickney spolmaskiner från 1925.

Perforeringshjul till perforeringsmaskin, från 1919.

Två stämplar använda vid stämpling av frimärksrullar, 1937.

Sigillstamp med text »POSTV. FRIM. TRYCKERI».

Gravyrstickel och lupp, har tillhört Czeslaw Slania.

Fyra präglingsrullar.

Fyra originalgravyrer i stål.

Fyra offsetplåtar.

Tre formvalsar för ståltryck.

Plastklichéer till häftesomslag.

Ram för att fästa frimärksark vid perforering.

Upphängningsanordning för frimärksrulle.

Originalgravyr »Hasselmus» valör 2 kr.

Provmössor för postens nya sommaruniform, 4 st.

Designprov för uniformspersedlar från 1970-talet, tyget inköpt i Paris, kom inte att användas.

Kavaj, herr och dam samt kjol från 1950-talet.

Postkontorsskylt, bestående av ett posthorn i smidesjärn använd 1954–1985.

Frimärksförsäljningsskylt från 1950-talet avsedd för ångbåtspostexpeditioner och postombud.

Grammofonskivor, språkkurs i spanska. Använd på postens gamla undervisningsanstalt UVA.

Hållplatsskylt för postbuss. Skylten användes av diligenstrafiken i Lycksele med omnejd.

Två skyddsp perforeringsapparater.

Postkontorsskylt från Belgien, 1920-talet.

Originalsatsning med postalt motiv, av Hans Johnfors daterad 1979.

Figurin i vitt porslin från Wien, tillverkad på 1980-talet, Konstnär Döb-
rich. Motiv: Ryttare till häst. Gåva till Posten från Österrikiska postspar-
kassan med anledning av Postsparandets 100-års jubileum.

Skrivställ använt av generaldirektören, placerat på hans plats i sessions-
salen.

Byst i bronseringsmålad gips föreställande Valfrid Percival, postmästare i
Sollefteå 1923–1937.

Klocka, silverrova.

Oljemålning föreställande Gustaf Fredrik Sandberg, chef för Postspar-
banken 1884–1916. Konstnär: Johan Krouthén, 1917.

Formvagn med fack för tryckstilar.

Matrisbord med matriser.

Moped, tvåhjulig.

I n k ö p

Träskulptur utförd av Helge Jadling, Vällingby. Skulpturen föreställer en
lantbrevbärare med cykel och är tillverkad efter foto, 1920-tal. Ring i silver,
så kallad »postmannaring» från 1930-40 talet.

UTSTÄLLNINGSVERKSAMHETEN

Utställningar i Postmuseum

Tillfälliga utställningar

–02-20 »FFS 50 år»

08-22–11-23 »Stockholm – min hemstad»

12-12–87-03-08 »Samla motiv»

Postmuseum återinvigdes den 22 augusti av talman Ingemund Bengtsson.
Som första tillfälliga utställning visades generalmajor Birger Hasselrots
prisbelönta hembygdssamling »Stockholm – min hemstad». Samlingen pre-
senteras på annan plats i årsboken.

Utställningen »Samla motiv» arrangerades gemensamt med Riksföre-
ningen Svenska motivsamlare – SMS. Tolv av föreningens medlemmar
ställde ut sina samlingar på fyra teman: natur, kultur, sport och kommuni-
kationer. En tävling anordnades, där besökarna fick rösta på den vackraste
respektive intressantaste samlingen. Samlingen »Utrotningshotade djur»
vann båda tävlingarna. Utställningen invigdes av ishockeytränaren Leif
Boork.

Utställningar utomlands

Postmuseum har under 1986 deltagit i följande internationella utställningar:

Paris (Gallerie Théodore Champaign), Frankrike: »Kavalkad över Sveri-
ges frimärken»

Chicago (Ameripex 86), USA: »Svenska Postverket 350 år» och »Brev
mellan Sverige och USA»

Torshavn, Färöarna (Nordatlantex 86) »Ett urval svenska frimärken utgivna 1985/86»

Evert Taubes luta var ett uppskattat föremål som visades under utställningen »Stockholm – min hemstad». Foto Sven Tideman

Adelaide (Stampex 86), Australien: »Alfred Nobel och nobelpristagare på svenska frimärken»

Aerøskøbing på Fyn, Danmark: »En resa genom Sverige i frimärksbilder» kompletterad med posthistoriska föremål

Oslo (Nordia 86), Norge: »Svenska Postverket 350 år» och »Brev mellan Sverige och de nordiska länderna»

Utställningar inom Sverige

Postmuseum har under 1986 deltagit i följande utställningar inom landets gränser:

Stockholm (Kulturhuset): »Bilden bakom märket»

Stockholm (Stockholmia 86) »Äldre och nyare svenska helark» samt de båda Mauritius POST OFFICE-frimärkena

Skövde (Frimärkets dag): »Idrott på frimärken»

Gagnef/Borlänge (Frimärkets dag): »Idrott på frimärken» och »Luftfarkoster»

Umeå (Frimärkets dag): »Idrott på frimärken», »Fåglar från olika världsdelar» och »Utrotningshotade fåglar»

Klippan (Frimärkets dag): »Brevets väg på frimärken», »Idrott på frimärken», »Konst på frimärken» och »Rymdmotiv på frimärken»

Göteborg (Post-Expo): »Svenska julfrimärken», »Julfrimärken från hela världen» och »Julkort»

Djurmotiv är ett populärt motivsamlarområde. Montern som visar några vanliga skogsdjur fanns i utställningen »Samla Motiv».

Foto Sven Tideman

Utlåningsverksamheten

På grund av ökad arbetsbelastning i samband med Postmuseums ombyggnad, nödgades museet att inför 1986 fatta ett generellt beslut om begränsning av utlåningsverksamheten fram till återinvigningen den 22 augusti.

Vid sammanställningen kan dock konstateras att vid sammanlagt 77 tillfällen, jämfört med 80 under 1985, verkställdes utlåning av föremål, uniformer, fotografier, filatelistiska objekt och dokument. Orsaken till detta står med all säkerhet att finna i Postens 350-årsjubileum som firades över hela landet, alltifrån det lokala postkontorets festdag till Jubileumståget. Likaså medförde Stockholmia 86 omfattande utlåning av frimärksförlagor och andra filatelistiska objekt samt föremål. Det är även intressant att notera att av de totalt 77 utlåningsärendena under året, gick 60 stycken till postala enheter eller i sammanhang som firandet av Postens dag på Skansen, Solvalla och Jägersro. I nedanstående tabell redogörs i korthet för utlåningen under 1986.

Ändamål/låntagare	Antal utlån
Postens 350-årsjubileum	20
Andra postala jubileer eller kulturarrangemang som t ex Postens dag och postroddsevenemang	28
Kampanjer för Posten	5
Filatelistiska utställningar	6
Utställningar på andra museer	6
Övriga utställningar	6
Forskning	3
Övrigt	3
Totalt	77

Utlåning ur dokumentinsamlingarna
se under denna rubrik.

BIBLIOTEKSVERKSAMHETEN

Statistik

Nyförvärv: 301 titlar varav 52 gåvor.

Biblioteket utökades med 402 auktionskataloger samt 184 tidskriftsårsgångar.

Besök 1 873 personer

Utlån 2 725 varav 1 267 fjärrlån

Biblioteket med läsesalen hölls öppet för allmänheten på Mäster Samuelsgatan 10, 3 tr t o m 30 april 1986.

Fr o m 20 februari upphörde dock kvällsöppet på torsdagar. Utlåning av litteratur för hemlån upphörde fr o m 14 mars.

Under maj månad genomfördes återflyttning till Postmuseums lokaler. Från Mäster Samuelsgatan flyttades 300 flyttkartonger och från förrådet i Vårberg ca 200, i vikt ca 50 ton.

En omfattande gåva har erhållits från STOCKHOLMIA 86, nämligen ett exemplar av vardera av de flesta böcker som ingick i Litteraturklassen.

Datoranläggningen

Efter omfattande utredningsarbete (november 1985–maj 1986) lämnade projektgruppen för införande av dator på biblioteket, Stephan Fransius, Ingvar Jansson, ett förslag till upphandling.

För att tillgodose bibliotekets behov har följande utrustning inköpts:

Maskinvara:	NCR Tower 32, 2 MB primärminne 140 MB fast skivminne 45 MB Streaming tape 3 bildskärmar, terminaler, VERSAL, VT100 1 skrivare, Microline OKI 193
Programvaror:	Operativsystem UNIX UNIPLEX ordbehandling BRS/search, fritextsökning

Särskild vikt har lagts på IR-programmet, det finns f n mycket litet utbud av sådana program i Sverige för micro/miniversion. Endast två bibliotek i Stockholm har denna typ av utrustning i drift. Upphandlingen av bildskärmar har noga prövats. Skärmar med minimal strålning har inköpts. Versal har rekommenderats av Statskontoret och Postens Data-avdelning.

Maskinvaran installerades den 15 augusti.

Databasen FRILINE

Under hösten har uppbyggnaden av databasen Friline (frimärks- och post-historisk litteratur online) påbörjats. Vid årsskiftet fanns ca 1 500 poster i databasen. Nyförvärvslista från 1986 kunde framställas för första gången med hjälp av dator. Flera bibliografier har framställts med hjälp av datorn.

DEN UTÅTRIKTADE VERKSAMHETEN

SAMDOK, samtidsdokumentation vid kulturhistoriska museer. Sedan 1982 har Postmuseum varit aktiv medlem i kommunikations-poolen. Efter den dokumentation om Postbuss i Jämtlands län, som genomfördes 1985, har ingen ny dokumentation påbörjats. Bearbetning av materialet har ej slutförts. Erfarenheterna presenterades vid ett seminarium för hembygds-vård som Nordiska museet anordnade den 17 oktober.

Vid kommunikationspoolens årsmöte i Härnösand den 23 september valdes Elisabet Olofsson till ordförande för ett år.

Under året har insamling av nutidsmaterial skett med anledning av utställning om Posten idag. En normalfamiljs totala postmängd har insamlats under ett år, registrerats och analyserats.

Materialet ingår i den permanenta posthistoriska utställningen. I samma utställning har en fotodokumentation gjorts av ett brev väg i dagens post-hantering, vilket resulterat i ett bildspel.

ICOM, the International Council of Museums. Museet är medlem i den

för museer och museianställda internationella organisationen. Under året har Elisabet Olofsson varit sekreterare i den svenska nationella kommittén, vilket innebär kontakter såväl vid besök som brevledes och fört med sig att Postmuseums verksamhet blivit känd i en större krets, inom och utom landet.

Postmuseum är också medlem i IATM, International Association of Transport Museums, en organisation inom ICOM.

Postmuseum är även medlem i Svenska Museiföreningen, Skandinavisk Museumsförbund samt Museichefskollegiet i Stockholm.

Konferens för Post- och Telemuseer

Under tiden 2–5 september 1986 anordnades i Postmuseum en konferens för PTT-museer, Post- och Telemuseer. Till konferensen anlände deltagare från 16 olika länder.

Under konferensen diskuterades ett antal gemensamma frågor och problem som t ex vilka föremål PTT-museet skall bevara, hur olika föremål skall skyddas och bevaras. Hantering och konservering av papper samt vilken typ av dokumentation som skall publiceras av PTT-museerna.

PFA, STOCKHOLMIA 86 samt Telemuseum besöktes. Konferensen avslutades med ett besök på Skoklosters slott.

Konferensdeltagarna samlade inför öppnandet av Postmuseums konferens för Post och Telemuseer.

Foto Sven Tideman

Öppethållande

Inför återinvigningen den 22 augusti fastställdes nya öppettider för Postmuseum.

Tisdagar-söndagar kl 11-15, onsdagar kl 11-20. Biblioteket tisdagar-fredagar kl 11-15, onsdagar kl 11-20. Museets kassa har varit öppen för försäljning av frimärken, vykort och litteratur m m, samt mottagande av vanliga och rekommenderade brevöversändelser.

Besök, visningar och konserter:

Museet har under året haft 26 786 besök.

Följande föreningar har under året regelbundet hållit möten i museet: Föreningen FrimärksSamlarna FFS, Stockholms Motivsamlarklubb, SMK, Stockholms Filatelistförening StFF, Stockholms Filatelistförenings ungdomsavdelning StFFU, Svenska Frimärksbytesföreningen SFB, Curry Gabriel Treffenberg CGT samt Föreningen för Kinasamlare.

Sfu (Sveriges frimärksungdom) Stockholmsdistriktet har under året arrangerat bytesdagar, ledarträffar och diverse aktiviteter för ungdom.

I samband med utställningen »Stockholm min hemstad» berättade utställaren Birger Hasselrot om samlandet av Stockholmiana, och Andréa Hermelin höll ett föredrag om »Stockholmskonst i frimärksformat» under utställningstiden. »Byskören» höll en uppskattad visafest med musik och sång om Stockholm för ca 100 personer.

Efter återinvigningen har 92 gruppvisningar med sammanlagt 1 948 besökare genomförts. Av dessa var 30 visningar med ialles 881 personer förlagda till kvällar, lördagar eller söndagar.

Ungdomstävlingen »Nostippen» har anordnats elva gånger med sammanlagt 117 deltagare.

Mediakontakter

Till återinvigningen i augusti framställdes 2 nya affischer i format 70×100 cm som anslogs i tunnelbana på kulturaffischplatserna och på mer än 150 av ARE-bolagens affischtavlor över hela Stockholm.

Regelbunden annonsering har varje vecka skett i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet under rubriken museer. Viss annonsering har även skett i Stockholms kvällstidningar och fackpress. En helsidesannons har även införts i Sveriges FilatelistFörbunds Sverige-katalog.

Samtliga Stockholmsskolor har erhållit affischer med inbjudan till museet. Affischer om de tillfälliga utställningarna har varit uppsatta på Stockholms postkontor, bibliotek, hotell m m.

Museets månadsprogram har framställts i ca 2 000 exemplar varje månad och sänts ut till radio, dags- och filatelistpress. Pressreaser om utställningar och övrig programverksamhet har regelbundet sänts ut till dagspress och radio-TV.

Dags-, kvälls- och fackpress bearbetades med fyllig pressinformation om

ombyggnaden och återinvigningen. Öppnandet av »nya Postmuseum» fick mycket utrymme i pressen både i Stockholm och i landsorten. Mottagandet var generellt mycket positivt.

I radioprogrammet Vardags blev museets återinvigning i augusti uppmärksammas av redaktör Sigurd Tullberg som ägnade en stor del av programmet åt Postmuseum. Elisabet Olofsson intervjuades i utlandsradion som gjorde ett reportage på franska om Postmuseum. I programmet Förmiddag i P 1 presenterades Postmuseums nya basutställning »Ett brev betyder. . .» med tonvikt på avsnittet om de kvinnliga poststationsföreståndarna på 1800-talet.

Under titeln Miljardbrasan presenterades de s k Värnamomärkena, 55 och 80 öre Gustav V i medaljong, i TV 2. Postmuseum medverkade genom att ställa bl a helark till förfogande för filmning.

Rådgivande uppdrag

SAMDOK-dokumentation av STOCKHOLMIA 86. På initiativ av Postmuseum i början av året, planerades och genomfördes en dokumentation av utställningen. Postmuseum bistod vid uppläggningsen. Efter avslutad dokumentation kommer grundmaterialet av intervjuer etc att tillföras Postmuseum.

Utställning på Postgirot. Från Postgirot togs initiativ angående uppläggningsen av en eventuell utställning. Under året har representant för museet bistått med råd. På grund av omorganisation av Postgirot har arbetet tillfälligtvis uppskjutits.

Minnespoststämplar använda under 1986.

DONATIONSMEDEL

Postmuseifonden

Behållning vid årets ingång

380 516:59

Räntor, 1986

22 453:85

Insättningar

420 155:68

823 126:12

Disponerat för diverse inköp

525 221:–

Behållning vid årets slut

297 905:12

823 126:12

Paulins donationsfond

Behållning vid årets ingång

19 412:51

Ränta 1986

1 437:05

20 849:56

Ungdomsverksamhet

Behållning vid årets ingång

11 703:15

Ränta 1986

1 112:25

12 815:40

Använt för ungdomsverksamhet

Behållning vid årets slut

12 815:40

12 815:40

Stockholm 87-02-25

Karin Rabén

FÖRTECKNING PÅ PERSONER OCH INSTITUTIONER SOM UNDER ÅR 1986 LÄMNAT GÅVOR TILL POSTMUSEUM

(Adressort Stockholm om ej annat anges)

Adler Ivan, Lidingö	Lundgren Erik, Ekerö
Andersson Axel H, Lund	Machado Paul Sa, Portugal
Appelgren Stig	Malmros Nils, Asarum
ASEA, Västra Frölunda	Musee des Communications, Belgien
Bargholtz Percy, Lidingö	Nerman Anders
Berg Charles, USA	Nilsson Tage, Eslöv
Bogland Anders, Kopparberg	Nobile Gertrude, Italien
Borås Filatelistförening	von Nordheim Joachim, DDR
Briefmarken Sammler Verein, Tyskland	Olin Greta Lisa
Cardinal Spellman Philatelic Museum,
USA	Ohlsson Gösta, Saltsjöbaden
Centro studi internazionale di storia
Postale, Italien	Ottander Inger
Chen W S, Taipei, Taiwan	Palmer Derel, Chile
Club L Meilleur, Frankrike	Percival Berggren Birgit, Uppsala
Colling Teje	Polska Post- och Telek. museet
Dahlvig Gunnar, Helsingborg	Polski Zwiazek Filatelistow, Polen
Edman Kjell, Strömsund	Portefaix Bertil
Eklund Rolf-Bertil, Bromma	Postal Museum, Taipei, Taiwan
Ekström Gert	Postens Diligenstrafik, Tärnaby
Ekström Kurt, Vällingby	Postens Försvarsenhet
Erickson E G, USA	Postens Inköpscentral
E W Larsson frimärksaffär	Postens Frimärksavdelning
Falk Gustav, Falköping	Postens Huvudkontor, Administrativ
Service
Federation Nationale des Philatelistes,
Ungern	Postens Konstförening
Frimärkshuset AB, Leksand	Postens Tryckeri
Gars Håkan, Karlskrona	Postkontoren Habo, Stockholm 1 och
Vällingby 1
Grauers Ingvar	Rabén Henrik
Gripewall Hans Einar, Avesta	Rasmussen Leif, Uddevalla
Göransson Stig	Rüben Adolf, Tyskland
Helbig Joachim, Tyskland	Rönnells Antikvariat
Holden Olav, Hågersten	Sandelin Thorsten, Karlsborg
Hornung Otto, Storbritannien	SAS Philatelic Club, Bromma
Hugues Charles, Frankrike	Schwaneberger Verlag, Tyskland
Hultgren Ingrid, Karlskoga	SFU Riksavdelningen
Hultman Sonny, Huskvarna	Slania Czeslaw
Hörjel Nils	Soergel Rune, Borås
Jadling Helge, Vällingby	Stamps and Philately, Irland
Jernerup Evald, Halmstad	Statsanställdas Förbund, Västerås
Jonsson Egon, Johanneshov	Stawiarz Leszek, Polen
Jovaquil Tehécos, Tjeckoslovakien	Stenberg Karl-Erik, Täby
Kallas Vello	Stockholms Filatelistförening
Karlskrona Filatelistklubb	Suomen Filatelistiliitto, Finland
Kristianstads Filatelistklubb	Svane Sigfrid, Bromma
von Krusenstjerna Henrik	Svenska Akademien, Nobelbiblioteket
Larsson Gösta, Norrköping	Svenska Pressbyrå AB
Lindewald Ulf, Falkenberg	Sveriges Filatelistförbund, Lidingö
Lorich Thord, Australien	Svenska Frimärksbytesföreningen
	Szabó István, Ungern

Söderling Tore, Landskrona
Taitl Horst, Österrike
Thord Lorich & Associates PTY Ltd,
Australien
Traherys Frimärksklubb, Strömsnäs
Bruk
Trelleborgs Bibliotek, Trelleborg
UNOP, Tyskland
Uppsala Universitets Bibliotek, Uppsala
Veb Philatelie, DDR
Weman Sten, Strängnäs
Widlund Helmer, Luleå
Widmark P J, Ljungbyhed
Västerås Frimärksklubb, Västerås
Zumstein & Cie, Schweiz
Åman Bengt, Sollentuna